

Järjestöavustukset kunnissa 2023

Järjestöjen sote-muutostuen kyselyn tulokset, maaliskuu 2023

Tutkija Janne Haikari

SOSTE, Järjestöjen sote-muutostuki

janne.haikari@soste.fi

Kysely kuntien järjestöavustuksista

- Kunnat ovat pitkään tukeneet alueensa järjestöjä erilaisilla avustuksilla. Hyvinvointialueiden perustaminen on mullistanut avustamista, koska merkittävä osa kuntien järjestöavustuksista on liittynyt sosiaali- ja terveysalan toimintaan.
- Järjestöjen sote-muutostuen kyselyllä kartoitettiin kuntien järjestöavustusten tilannetta talvella 2023, kun hyvinvointialueet ovat ensimmäistä kertaa jakamassa omia avustuksiaan.
- Kyselyä jaettiin eri verkostoissa avoimella vastauslinkillä. Vastaajiksi toivottiin kuntien järjestö- ja avustusasioita tuntevia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Vastausaika oli 13.2.-6.3.2023
- Kyselyn laatimista ja levittämistä tukivat Kuntaliitto (hyvinvointi ja sivistys – yksikkö) sekä THL (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen).

Vastausmäärä, vastausprosentti

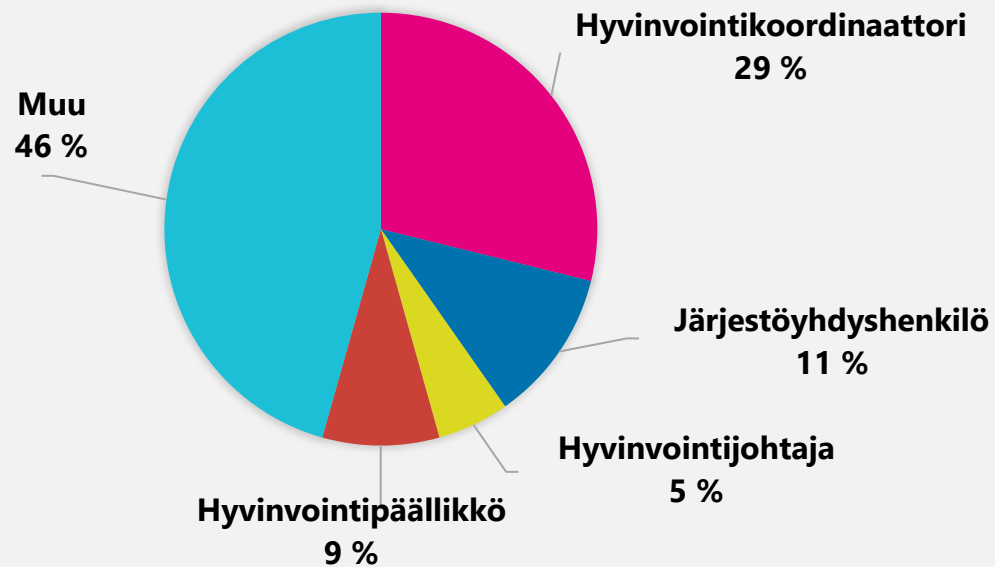
- Kyselyyn saatiin vastaus 115 kunnasta ja kaikilta hyvinvointialueilta.
- Vastanneiden kuntien osuus kaikista hyvinvointialueiden kunnista on **39%**

Hyvinvointialue	Vastanneet kunnat	Kuntien kokonaismäärä	Vastanneiden osuus %
Etelä-Karjala	3	9	33 %
Etelä-Pohjanmaa	6	18	33 %
Etelä-Savo	6	12	50 %
Helsingin kaupunki	1	1	100 %
Itä-Uusimaa	3	7	43 %
Kainuu	5	8	63 %
Kanta-Häme	5	11	45 %
Keski-Pohjanmaa	2	8	25 %
Keski-Suomi	13	22	59 %
Keski-Uusimaa	4	6	67 %
Kymenlaakso	2	6	33 %
Lappi	5	21	24 %
Länsi-Uusimaa	5	10	50 %
Pirkanmaa	6	23	26 %
Pohjanmaa	2	14	14 %
Pohjois-Karjala	10	13	77 %
Pohjois-Pohjanmaa	12	30	40 %
Pohjois-Savo	6	19	32 %
Päijät-Häme	7	10	70 %
Satakunta	6	16	38 %
Vantaa ja Kerava	1	2	50 %
Varsinais-Suomi	5	27	19 %
YHTEENSÄ	115	293	39 %

Vastaajien tehtävänimikkeet

VASTAAJIEN TEHTÄVÄNIMIKKEET

Vastaaja pystyi valitsemaan itselleen useita tehtävänimikkeitä. Ryhmässä "Muu" yhteensä 51 eri tehtävänimikettä.

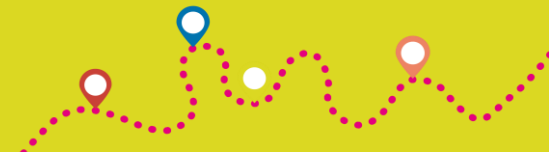
Esimerkiksi:

- *Elinvoimakoordinaattori*
- *Hallintopäällikkö*
- *Hyvinvointisuunnittelija*
- *Kunnanjohtaja*
- *Kulttuurisihteeri*
- *Liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja*
- *Osallisuuskoordinaattori*
- *Sivistysjohtaja*
- *Vapaa-aikasihteeri*
- *Yhteisökoordinaattori*

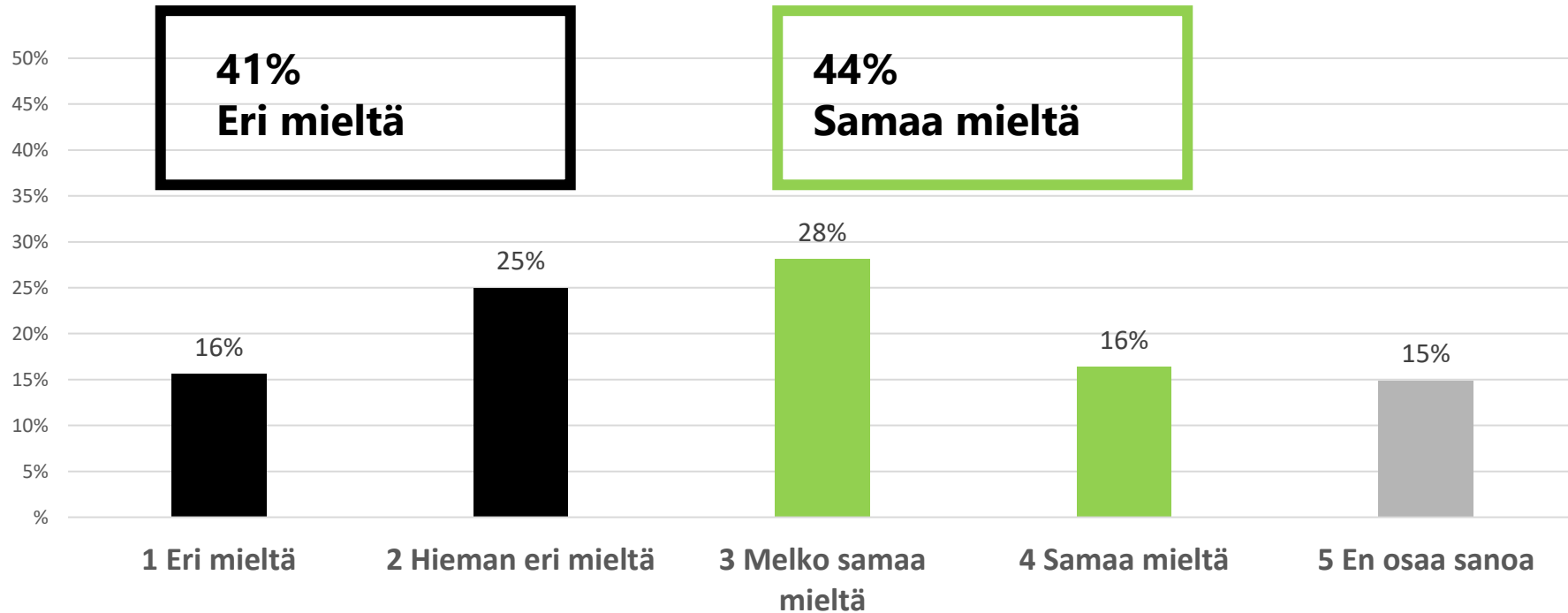
Hyvinvointialueet ovat valmistelleet omia mallejaan järjestöjen avustamiselle ja tuelle vuoden 2022 aikana.

Kuntien ja hyvinvointialueiden **yhteistyön tilaa avustusasioissa** kartoitettiin matriisikysymyksillä, joissa arvioitiin kolmea väittämää.

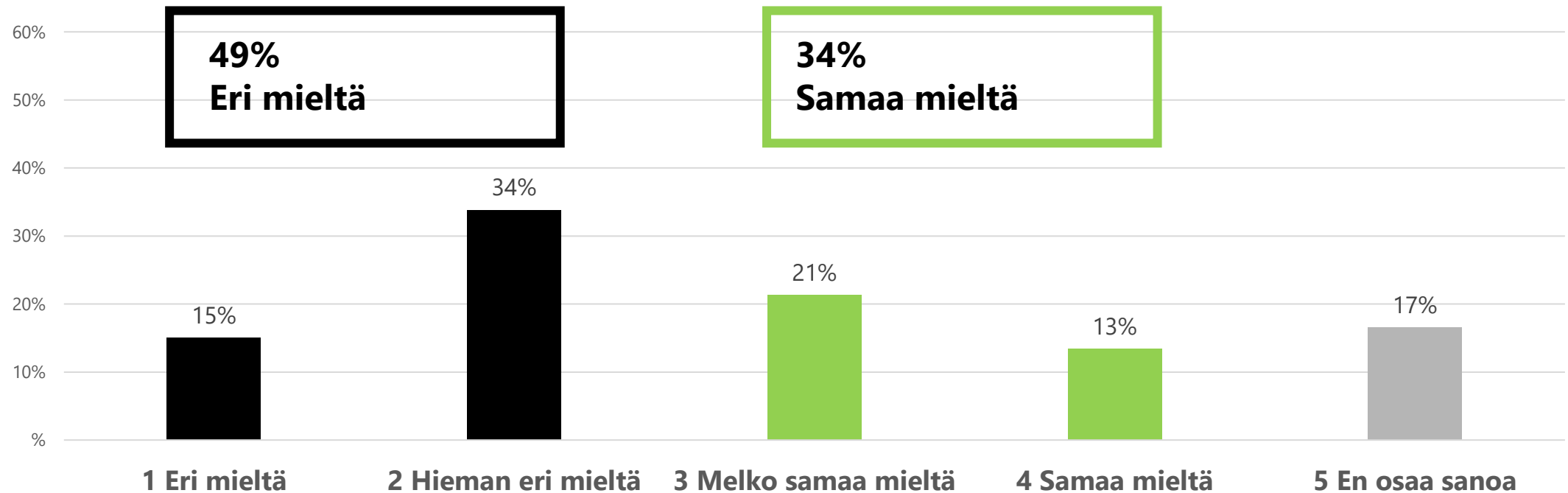
Työnjako ja yhteistyö järjestöjen avustusasioissa **1/3**

Hyvinvointialueen ja kunnan työnjaosta avustamisessa on luotu hyvä yhteisymmärrys

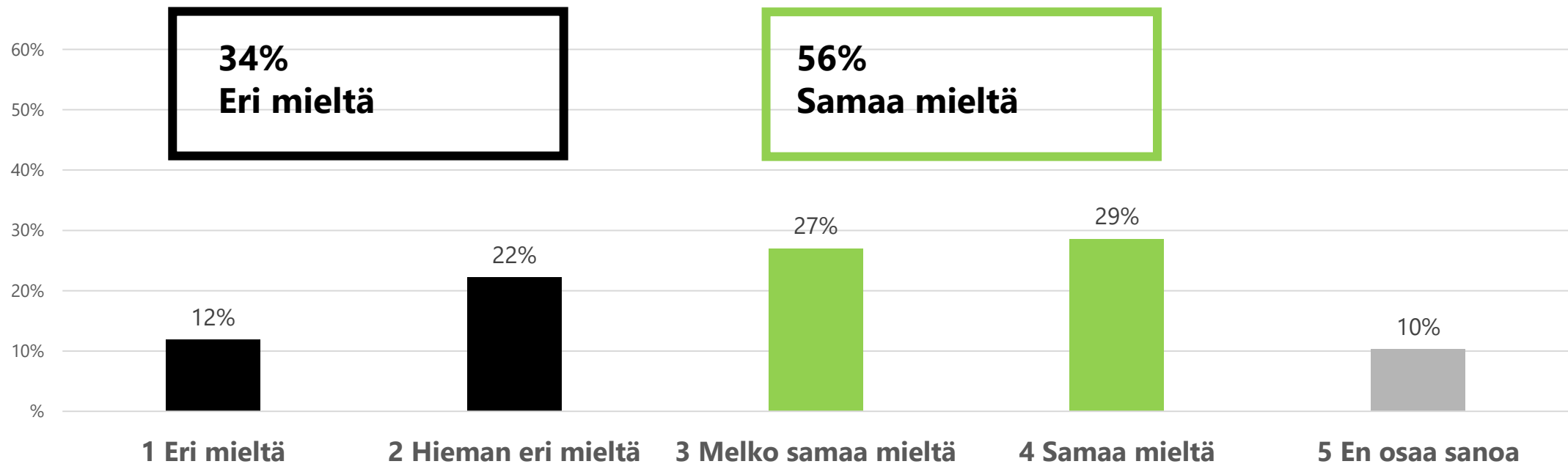
Työnjako ja yhteistyö järjestöjen avustusasioissa 2/3

Kunnan ja hyvinvointialueen avustukset muodostavat kokonaisuuden, jossa järjestöt jakautuvat luontevasti joko kunnan tai hyvinvointialueen avustusten piiriin

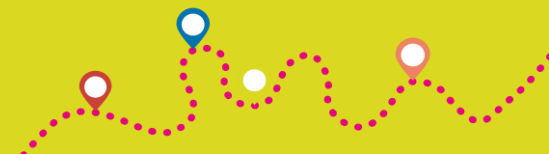

Työnjako ja yhteistyö järjestöjen avustusasioissa **3/3**

Kunnalla ja hyvinvointialueella on toimiva keskusteluyhteys järjestöjen avustamiseen liittyvissä kysymyksissä

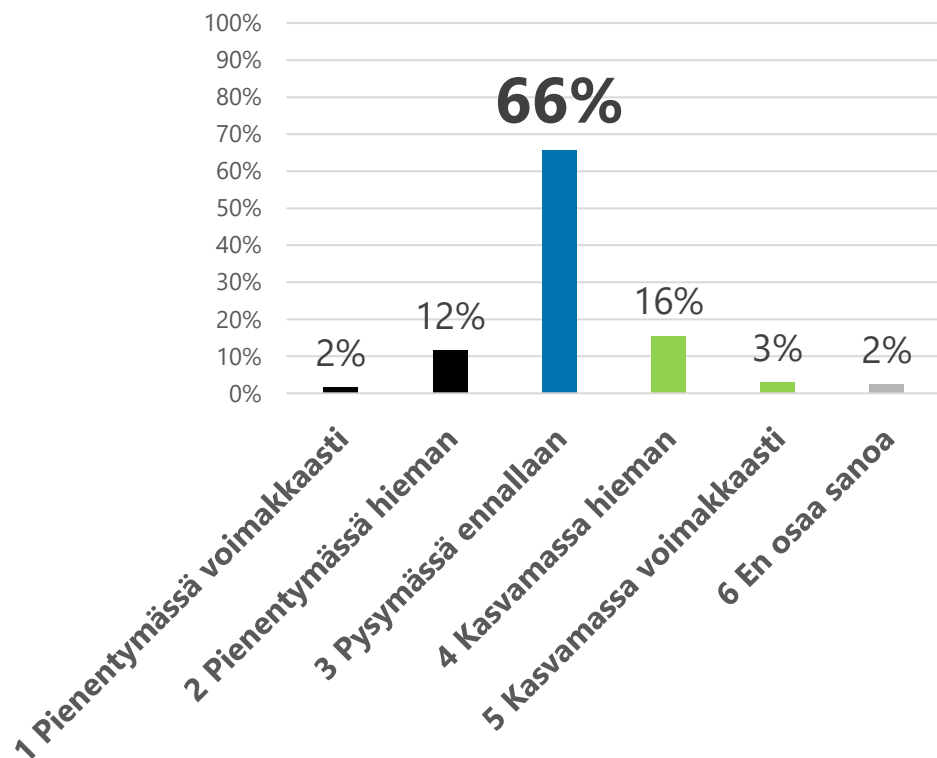

Järjestöavustusten **kokonaissummasta**,
avustettavien järjestöjen lukumäärästä,
tilatuista sekä kunnan **avustamista**
ohjaavista tekijöistä kysyttiin erillisissä
kysymyksissä.

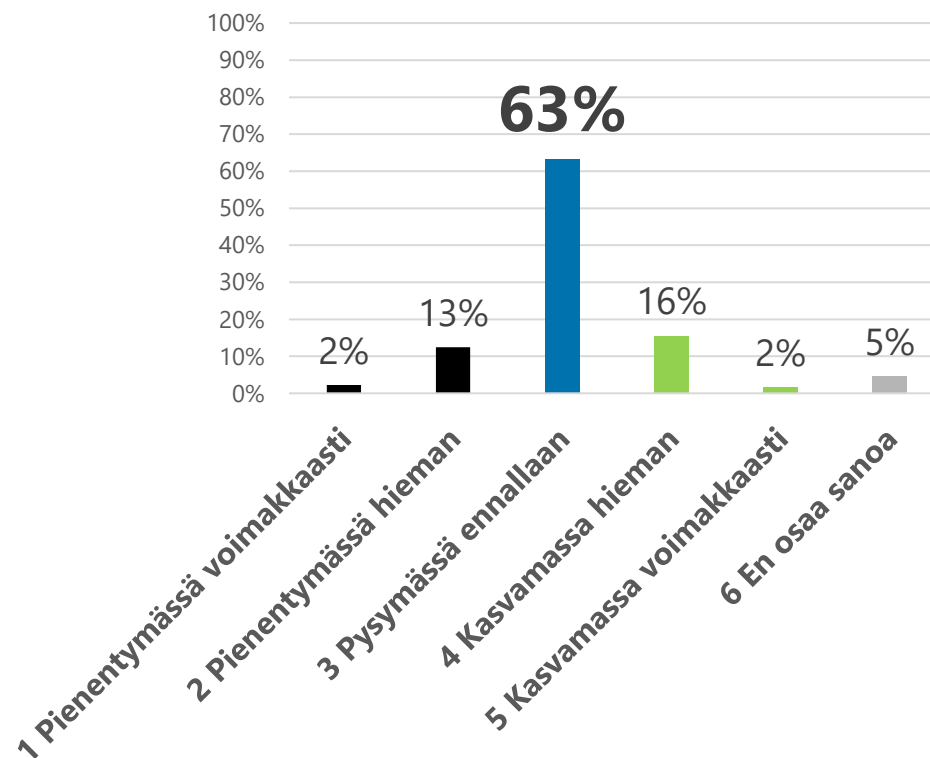

Avustussummat ja avustettavien yhdistysten määrä **pysymässä ennallaan** monessa kunnassa

Kunnan myöntämien rahallisten järjestöavustusten kokonaissumma on:

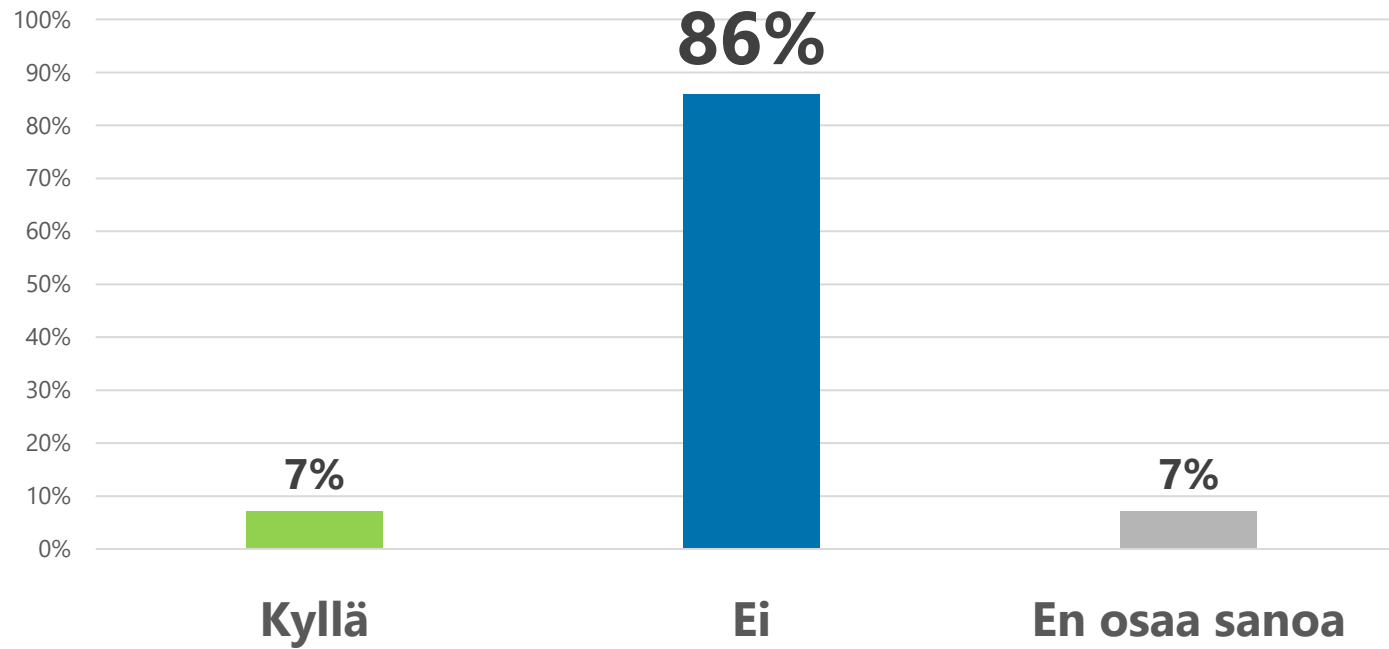
Kunnalta rahallista avustusta saavien yhdistysten määrä on:

Tilatuet pysymässä pääosin ennallaan

Monet kunnat ovat tukeneet järjestöjä tarjoamalla tiloja niiden käyttöön joko maksutta tai edullisella vuokralla.

Vaikuttaako hyvinvointialueiden aloittaminen teidän kunnassanne siihen, miten järjestöt saavat käyttöön kunnan tiloja?

Kyllä -vastausten tarkennuksia:

"Aikaisemmin kunnan sote-toimiala kustansi maksuttomia tiloja sote-yhdistyksille. Nyt vastuu sote-yhdistyksen maksuttomista tiloista on siirtynyt sote-palveluista riisutulle nykykunnalle, joka tukee jopa lainvastaisesti, ilman määrärahoja ja riittävää sote-osaamista ei-lakisääteistä sote-työtä mm. päihde-, mt- ja asunnottomuustyön osalta."

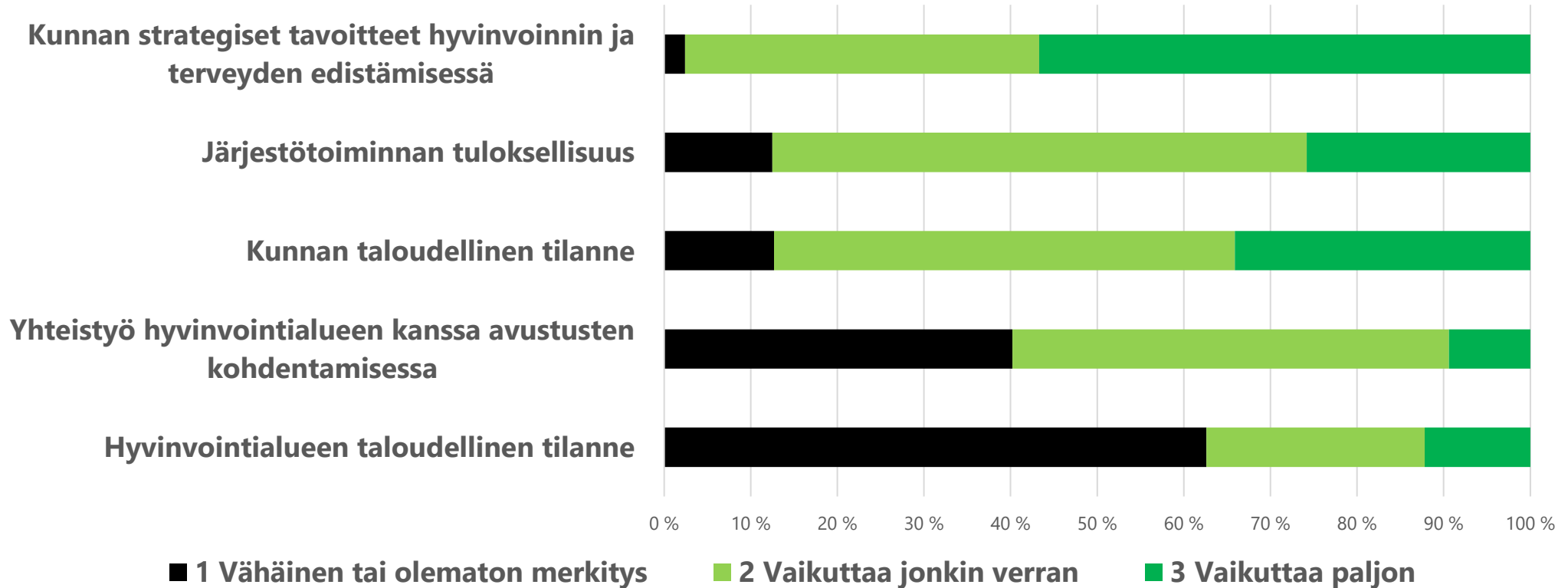
"Osa tiloista on vuokrattu HVA:lle ja HVA ei anna tiloja yhdistysten käyttöön."

"Aiemmin kunnan sote -toimialan maksutta järjestöille tarjoamien tilojen (ei sote – toimitila) kohtalo vielä epäselvä"

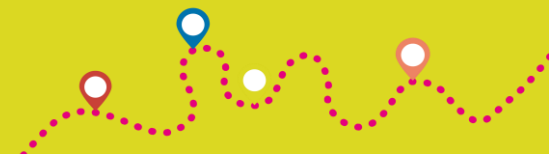

Kunnan **strategiset tavoitteet** ohjaavat avustamista

Mitkä tekijät vaikuttavat kuntanne tuleviin avustuksiin?

Avokysymyksessä kysyttiin **miltä järjestöyhteistyö näyttää kunnan näkökulmasta**. Vastaja pyydettiin nostamaan esiin tärkeimpiä ajankohtaisia asioita.

Järjestöyhteistyön ajankohtaisten näköalojen pääjuonteet

- Tiedottamisessa ja yhteistyössä on vielä kehitettävää
 - Kuntien ja hyvinvointialueiden keskusteluyhteyttä halutaan paremmaksi, erityisesti järjestöavustusten yhteisestä koordinoinnista on epätietoisuutta kunnissa
 - Tieto hyvinvointialueiden järjestöavustuksista ei ole tavoittanut yhdistyksiä
- Väestön ikääntyminen ja korona näkyvät yhteistyössä
 - Yhdistystoimintaan on vaikea saada uusia tekijöitä, vanhat toimijat ikääntyvät
- Järjestöyhteistyötä kehitetään kunnissa aktiivisesti
 - Kehittämistarpeet ja järjestöjen arvo hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on tunnistettu

Tiedottamisessa ja yhteistyössä on vielä kehitettävää

- Järjestöavustuksiin konkretisoituu kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön keskeneräisyys
 - Järjestöavustuksista ei ole kunnissa riittävästi tietoa
 - Mihin kohdentuvat hyvinvointialueen avustukset?
 - Työnjako hyvinvointialueen ja kunnan kesken?
 - Keskustelut ja neuvottelut pinnallisia
 - Järjestöillä ei ole tietoa hyvinvointialueiden avustuksista
- "Järjestöt ovat hieman hukassa keneltä kannattaa hakea avustuksia."
 - "Hyvinvointialueen ja kunnan "työnjako", jonka pohjalta avustusten myöntämisperusteet määritettiin, on epäselvä."
 - "Kunta ja HVA eivät ole yhdessä sopineet avustuksista vaan kumpikin taho on itsenäisesti tehnyt päätöksen."
 - "Hyvinvointialueen avustuksista on järjestöillä niukasti tietoa, kuten myös kunnassa."
 - "Olisi tärkeää selventää hyvinvointialueen ja kunnan välisiä yhdyspintoja myös tässä asiassa toimivan yhteistyön näkökulmasta."
 - "Hyvinvointialueen järjestöavustusten ohje tehtiin nopealla aikataululla ja kuntia osallistamatta. Yhteistyö avustusten kohdentamisesta on ollut enemmänkin sanelua."

Väestön ikääntyminen ja korona näkyvät yhteistyössä

- Järjestöaktiivit vanhenevat ja väsyvät, ja vastuu toiminnasta kasautuu harvojen hartioille
- Toimintaan on vaikea löytää uusia aktiivijäseniä
- Korona on lamauttanut yhdistystoimintaa
- "Järjestötyö on vähenemässä ihmisten ikääntyessä."
- "Korona on jättänyt jälkensä järjestökentän tekijöihin ja niiden vähentymiseen."
- "Järjestöjen aktiivijäsenet vanhenevat ja vähenevät, joka on erittäin huolestuttavaa kunnan kannalta."
- "Järjestöissä toimivat samat aktiiviset henkilöt, uusia aktiiveja on vaikea saada mukaan."
- "Järjestöväen toiminta on merkittävässä määrin ikäihmisten varassa. Varsin suurella osalla järjestöaktiiveista ei ole digilaitteita eikä digivalmiuksia."
- "Selkeästi nähtävissä, että vapaaehtoisten järjestötoimijoiden määrä on laskussa, kun taas tarve järjestötyölle kasvaa koko ajan."
- "Isoimmat muutokset toiminnassa on aiheuttanut Korona."

Järjestöyhteistyötä kehitetään aktiivisesti

- Hyvinvointialueiden aloitus on saanut kunnat kehittämään järjestöyhteistyötä
 - Hyte-tavoitteiden kohdentaminen
 - Järjestöavustukset
- Yhteistyölle nähdään enemmän tarvetta kuin aiemmin
- Järjestöjä pidetään tärkeänä yhteistyökumppanina
- "Yhdistisyhteistyön tiivistämiseen on tarvetta ja sen eteen tehdään koko ajan töitä."
- "Kuntamme tulee entistä tarkemmin edellyttämään osallistumista kunnan strategisten tavoitteiden toteuttamiseen"
- "Yhteistyötä paikallisesti toimivien yhdistysten kanssa ollaan lisäämässä ja hyvinvointivaikutukset tulevat olemaan keskeisessä roolissa avustuksia myönnettäessä."
- "Järjestöjen ennaltaehkäisevän työn sisällöt kunnassa hyvinvointialueiden käynnistyttyä edellyttävät uutta pohdintaa ja yhteensovittamista hyvinvointialueen tukeman toiminnan kanssa."
- "Yhteistyötä on tehty enemmän kuin aiemmin, mikä on hyvä asia."
- "Järjestöyhteistyöhön on alettu panostamaan enemmän kuin aiempina vuosina. Uudet hyvinvointialueet ja sen myötä tulleet vastuiden selkeytyminen on tätä edesauttanut. Samoin tietoisuus kunnan roolista hyvinvoinninedistäjänä ja osallisuuden lisääjänä."
- "Yhteistyön vahvistaminen on kirjattu ensi viikolla päätöksentekoon lähteviin hyte-suunnitelmiin yhdeksi kärkitavoitteista."

